

Po stripu Emmanuela Guiberta in Marca Boutavanta

ARIOL

M
L
A
D
I
N
S
K
O

6
3
·
S
E
Z
O
N
A

2018/19

Režija: Matjaž Pograjc

**Sezona
2018/2019**

**Uprizoritev
3**

Ariol

Zaljubljen do ušes
Popoldanske oslarije

Režija: Matjaž Pograjc

Igrajo:

Blaž Šef

Ariol – moder osliček z velikimi očali

Janja Majzelj

Ula M. Rigon – Ariolova mama, oslica

Ivan Peternejl

Vinko Rigon – Ariolov ata, osel; Gospod De Muskla – učitelj telovadbe, petelin; Fufi – sošolec, kozlič

Jurica Marčec k. g.

Ramono – Ariolov najboljši prijatelj, pujs

Klara Kastelec k. g.

Petula – sošolka, kravica, v katero je Ariol nesmrtno zaljubljen; Gospod Behemot – knjigarinar, osel

Nika Ivančič k. g.

Brenča – sošolka, muha, ki je nesmrtno zaljubljena v Ariola

Maruša Oblak

Šime – sošolec, konj; Doktor Ujec – zdravnik, lisjak; Ramonova mama, svinja

Anja Novak

Naftalina – sošolka, psička z dolgo grivo; Parma – Ramonova sestra, svinja

Željko Hrs

Učitelj Top – razrednik, pes; Petulina mama, krava

Boris Kos

Gromski konj – super junak; Gospod Blic – fotograf, miš; Prodajalec na bencinski črpalki, pes; Televizijski program

Premieri:

19. 1. 2019 ob 15.00 in 18.00,
zgornja dvorana Slovenskega
mladinskega gledališča

Asistenca režije: Katarina Krapež

Koreografija: Branko Potočan

Glasba: Silence (Boris Benko in Primož Hladnik)

Scenografija: Sandi Mikluž in Denis Goja

Kostumografija: Neli Štrukelj

Oblikovanje videa: Luka Dekleva

Ilustracije: Meta Wraber

Svetovalec za lutkovno animacijo: Brane Vižintin

Lektorica: Mateja Dermelj

Oblikovanje svetlobe: Matjaž Brišar

Oblikovanje zvoka: Marijan Sajovic

Oblikovanje pričesk in make-upa: Tina Prpar

Oblikovanje živalskih mask: Zala Kalan

Vodja predstave: Gašper Tesner

Pripravili smo dve predstavi, ki si ju lahko ogledate kot samostojni celoti.

Po izvirnem delu Emmanuela Guiberta in Marca Boutavanta

© Bayard Presse, 2001.

Lučna mojstra: Matjaž Brišar, David Cvelbar
Tonski mojster: Silvo Zupančič
Asistent tonskega mojstra: Marijan Sajovic
Video tehnik: Dušan Ojdanič
Garderoberki: Andreja Kovač, Slavica Janošević
Izdelava kostumov: Helena Žnidaršič, Krojaštvo Rožman
Maskerka in frizerka: Nathalie Horvat
Rekviziter: Dare Kragelj
Odrski mojster: Boris Prevec
Odrski delavci: Tomaž Erzetič, Valerij Jeraj, Tine Mazalović, Mitja Strašek
Ključavničar: Sandi Mikluž
Mizar: Boštjan Kljakič Kim
Izdelava scenografije: delavnice Slovenskega mladinskega gledališča
Ekonom: Ivan Šikora
Čistilki: Ljubica Letić, Nevzeta Šabić

Jaz sem Ariol, star sem devet let in sem edinec. Osliček sem, ampak si želim, da bi bil konj tako kot Gromski konj. Gromski konj je super konj! Super junak, ki se bori proti imperatorju Moranarju. Moranar je komar in glavni zlobnež v stripih o Gromskem konju. Rad berem stripe o njegovih podvigih in tudi vse risanke si ogledam. Predvajajo jih vsak dan ob petih, razen ob koncih tedna, v nedeljo pa ponavljajo vse epizode.

ARIOL – moder osliček z velikimi očali, edinec. Zaljubljen je v kravico Petulo. Njegov najboljši prijatelj je pujs Ramono.

VINKO RIGON, Ariolov ata – osel.
Veliko dela in svoje delo
opravlja vestno. Rad se šali.

**To sta moja mama in ata,
Ula in Vinko Rigon, najboljša
starša na svetu!**

**ARIOL: Mama, a se ti jaz
zdim pameten?**

**MAMA: Saj veš, da si zelo
inteligenten osliček, Ariol.**

ARIOL: A tako kot Gromski konj?

MAMA: Ah, ti moj Gromski konj.

ATA: Ariol, ti povem vic?

No, poslušaj ...

Kako spraviš štiri slone v fička?

ARIOL: Ne vem. Kaj je to fičko?

**ATA: Ja, enostavno: dva
spredaj, dva zadaj!**

Ha ha ha ha ha!

ULA M. RIGON, Ariolova
mama – oslica. Z Ariolom
je vedno zelo nežna.

OSEL
Equus africanus asinus

Oslji so vrsta v rodu in družini konjev (vanju sodijo tudi konji in zebre), ki so del reda kopitarjev (podred lihoprsti kopitarji). So torej bližnji sorodniki konjev – tako bližnji, da se lahko med seboj pari. Takrat pridejo na svet mule (kadar je mama kobila) ali mezgi (kadar je mama oslica).

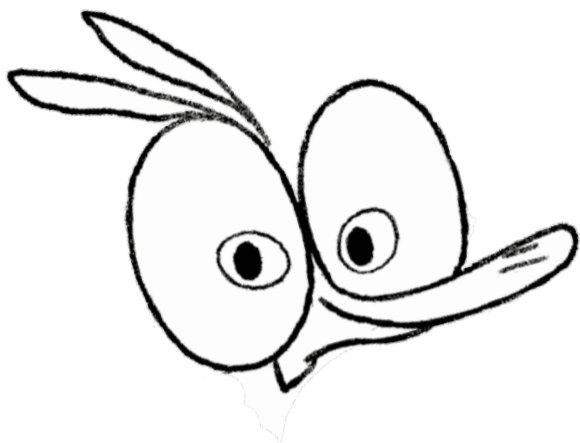
Osle najpogosteje povezujemo z nevednostjo in neumnostjo. Tako radi rečemo, da je kdo neumen kot osel (kar dobro ve tudi Ariol) ali da govori oslarije. Tudi Ostržek in njegovi objestni prijatelji, ki so se izogibali šoli, so se v Deželi igrača spremenili prav v osličke. A ta sloves se je oslov prijel po krivici, saj so pametne, prijazne, igrive, učljive in ubogljive živali, če si človek pridobi njihovo zaupanje. Ker pa so tudi vztrajni pri delu, potrpežljivi in si jih je nekoč kot delovno žival – za razliko od »plemenitejšega« konja – lahko privoščil tako rekoč vsak, so z njimi pogosto slabo ravnali ali jih celo mučili. Takrat je na dan prišla še ena njihova pregovorna lastnost – trma. In lahko si kar predstavljamo, kako so jezni lastniki svojeglavega oslička mimogrede ožigosali za neumnega ...

Oslov pa se ne drži samo slab sloves. V nekaterih izročilih veljajo za svete živali; v Svetem pismu najdemo na primer zgodbo o Bileamovi oslici, ki je bila bolj jasnovidna od jezdec na svojem hrbtu in je edina videla angela, ki ga je poslal Bog, da ju ustavi. Tako je osel lahko tudi simbol modrosti, ponižnosti in potrpežljivosti.

Ariolovi slavni sorodniki:

Kar nekaj znanih osličkov lahko naštejemo. Marsikdo se bo najprej spomnil simpatično žalobnega Sivčka iz *Medveda Puja*, kdo drug pa na njegovo popolno značajsko nasprotje, nabritega, včasih že kar objestnega Osla iz *Shreka*. Osel ni tuj niti pravljicnemu svetu, saj nastopa recimo kot eden štirih Bremenskih godcev, zanimivo »oslovsko zgodbo« iz slovenskega ljudskega izročila pa je zapisal že Janez Trdina. V njej je razloženo, »zakaj je osel neumen in zakaj ima tako grd glas«, čeprav je bil nekdanj najpametnejša izmed vseh živali. Če te zanima, je dostopna tudi na Wikiviru. Enega najlepših poklonov osličkom pa je naredil španski pisatelj Juan Ramón Jiménez s knjižico *Platero y yo*. V slovenščini jo poznamo pod naslovom *Sivček in jaz*. Ampak Platero iz naslova se ne nanaša na običajno sivo barvo. Plata v španščini pomeni srebro, torej je Jiménezov osliček pravzaprav Srebrnko, Srebrnjaček. Takole ga opiše: »Platero je majhen, kosmat, gladek; na zunaj tako mehak, kot bi bil ves iz vate, kot bi sploh ne imel kosti. Samo dve jantarno črni zrcali njegovih oči sta trdi kot hroščka iz črnega stekla.«

Ramono je moj najboljši prijatelj. Včasih skupaj gledava risanke o Gromskem konju in oba zbirava nalepke za album *Gromski konj – super zbirka*.

PRAŠIČ
Sus scrofa domestica

Prašiči, ki sicer sodijo v družino svinj, so prav tako kopitarji, le da sodoprsti (rečemo jim tudi parkljarji).

Kot si oziroma boš videl ali videla v predstavi, se tudi Ariol spomni, da ljudje prašiče povezujemo z umazanijo. Pa požrešni in leni se nam zdijo, skratka nič kaj prijetni. Že iz Svetega pisma izvira fraza "metati bisere svinjam", ki je prešla v splošno rabo; pomeni nekaj lepega, dragocenega (materialnega ali duhovnega) dajati nekemu ne vrednemu, ki tega ne zna ceniti. Vendar pa prašič lahko pomeni tudi marsikaj pozitivnega. Zato je pujssek velikokrat upodobljen na voščilnicah, pogosto ob drugih simbolih sreče, kot sta štiriperesna deteljica ali podkev, saj ga imamo za prinašalca sreče, blagostanja in rodovitnosti.

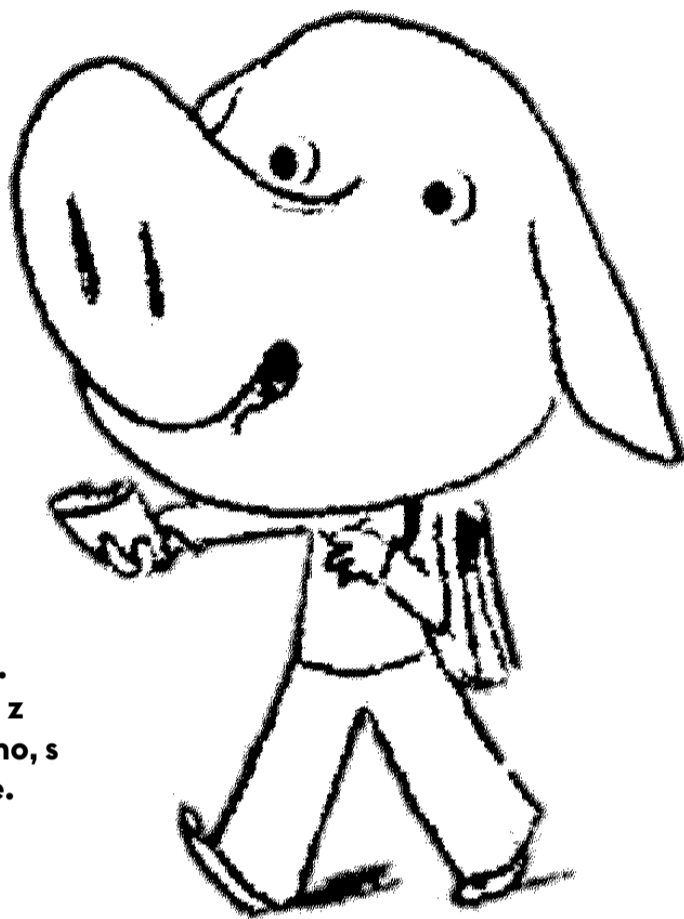
Zlasti v zadnjem času postaja vedno bolj znano, da so prašiči nadvse inteligentne živali, tako da nekatere manjše pasme gojijo celo kot hišne ljubljence. Imajo izjemen voh, zato jih ponekod uporabljajo za iskanje dragocenih podzemnih gomoljev – tartufov.

Medicina pa na prašiče gleda s čisto samosvojega zornega kota. Ugotovili so namreč, da je od vseh živali prav prašičeva telesna zgradba najbolj podobna človeški. Tako na področju presajanja človeških organov potekajo raziskave, da bi ugotovili, ali bi lahko prašiči pomagali pri težavah zaradi pomanjkanja darovalcev.

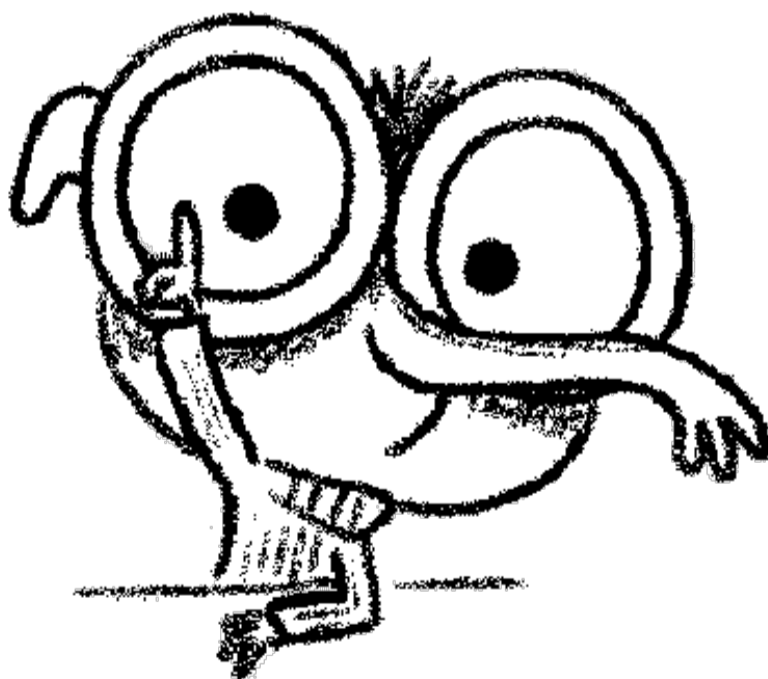
Ramonovi slavni sorodniki:

Ljubkih prašičkov v animiranih filmih ali literaturi za otroke poznamo kar precej. Že skoraj celo stoletje, od leta 1921, ko je izšel *Medved Pu*, z nami (in s Pujsem) vztraja mali Pujsek, prestrašena živalca, ki pa v odločilnih trenutkih zbere pogum za velika dejanja. Pujsek je resda tako umazan, da ga po (naključnem) temeljitem kopanju nihče več ne prepozna, a zato nič manj prisrčen. Več kot simpatičen je tudi ovčarski prašiček Babe iz istoimenskega filma, ki uteleša, kar je v ljudeh, prašičih in sploh vseh dobrega in prijetnega. Zvezde risank so Pujsa Pepa ter brata Pipi in Melkijad, v pravljici so volka premagali trije prašički (no, tretji od njih). Manj simpatični so trije prašiči, ki povzročajo preglavice backu Jonu; obe prašičji plati – bistro, občutljivo, ustvarjalno in umazano, nasilno, nevzgojeno – pa je povezala Svetlana Makarovič v zgodbi *Prašičkov koncert*. Prebereš jo lahko denimo v zbirki *Miška spi*, dostopna pa je tudi na Wikiviru.

A boš keks?

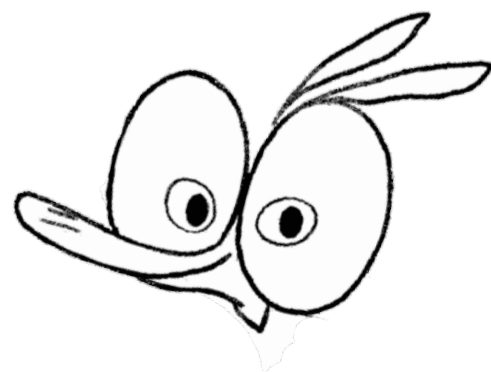

RAMONO – pujs. Po uspehu je med najslabšimi v razredu. Njegovi starši so se ločili, živi z mamo in starejšo sestro Parmo, s katero se ne razume najbolje.

BRENČA – muha. Noro zaljubljena v Ariola. Odličnjakinja, ki sošolcem (še posebno Ariolu) vedno rada priskoči na pomoč, kadar jim pri pouku ne gre. Nežna dušica, ki pogosto bruhne v jok.

To je moja sošolka Brenča. Zelo je prijazna, ampak včasih mi gre malo na živce, ker kar naprej leta okoli mene.

O, Petula ... Petula je najlepša punca
v razredu. In tudi pametna je. Pa
odlična pri športni vzgoji ...

♪ Petula, Petula,
ti si mi res kul, a. ♪

PETULA – kravica. Njena najboljša
prijateljica je psička Naftalina, obe sta
lepi in priljubljeni.

MUHA *Musca domestica*

Muha je edina žival iz Ariolovega kroga, ki ne spada med vretenčarje. Sodi namreč v red dvokrilcev in razred žuželk iz debla členonožcev.

Domače hišne muhe so same po sebi neškodljive živalce, so pa nadležne, sploh v večjih rojih. In ker obležejo vse, tudi iztrebke (še prav posebno rade jih imajo), so lahko prenašalke klic. Zlasti v tropskih krajih pa so pogosto neposredne povzročiteljice bolezni. Tako denimo afriška muha cece, ki boleče piči, prenaša spolno bolezen.

Na muho zato pogosto gledamo zviška, saj jo povezujemo z umazanijo, gnitjem in propadanjem. A si zasluži spoštovanje, je namreč ena najbolj trdoživih živalic! Prav zato, ker zmore preživeti in se razmnoževati celo v najhujših razmerah, je ena po svetu najbolj razširjenih žuželk. Igra pa tudi pomembno vlogo v življenjskem krogu – kot mrhovinarica (njene ličinke se hranijo z iztrebki in razpadajočim tkivom) pravzaprav opravlja delo čistilke in odpira prostor novemu in svežemu. Pa še eno lastnost ima, zaradi katere jo ljudje cenimo: večkrat rečemo, da bi bili radi kot muha na zidu – tako majhni, nepomembni in neopazni, da nas ne bi nihče zaznal in bi lahko razkrili celo največje skrivnosti!

Brenčini slavni sorodniki:

Pošteno je treba povedati, da jih nima prav veliko. Nekaj pa se jih vendarle najde. Eden od njih je celo superjunak – Fly Man, ki se je v stripu pojavil leta 1959, čez čas pa se mu je pridružila še Fly Girl. Sprva so ga krasile štiri supermoči: akrobatska spretnost, lahko je plezal po stenah, videl v vse smeri in ušel iz vsake pasti, pozneje pa se je naučil še številnih drugih mušjih spretnosti. Z zelo mušjimi težavami se otepa muha Malka (pravzaprav je Francozinja, njen stvaritelj Antoon Krings jo je poimenoval *Patouch la mouche*), ki je nihče ne mara kaj dosti. A čez čas tudi ona najde nekoga, ki se je prav zaradi njene mušjosti zelo razveseli. Muhe nastopajo v ljudskih zgodbah, basnih in pesmih – ena takih je šaljiva *Šmentana muha*, ki si jo gotovo že kdaj slišal ali slišala. Ali pa pravljica *Pogumni krojaček*, v kateri se jih pojavi kar sedmero, a kaj, ko jih krojaček že na samem začetku junaško potolče ...

KRAVA *Bos taurus*

Če bi hoteli biti natančni, bi morali pravzaprav zapisati »domače govedo«. Krave so namreč samo samice, biki (ali voli, če so skupljeni) pa so njihovi samci. Sodijo v rod turov, družino votlorogov (poddružina prava goveda) in red sodoprstih kopitarjev – kjer se srečajo s prašiči.

Govedo dostikrat povezujemo z neumnostjo, lenobo in neotesanostjo. To izpričujejo reki, kot so »pijan kot krava«, »prežvekovati kot krava«, »še krave bi se smejale« (torej bi celo nekdo tako neumen kot krava, dojel bistvo šale) ali »buljiti kakor tele v nova vrata«. Toda v antiki so bika zelo spoštovali. V njem so videli simbol moči, tudi ustvarjalne, in plodnosti. Hera, vrhovna boginja in žena najvišjega med grškimi bogovi Zeusa (bila je tudi ena treh boginj, ki so se potegovala za naziv najlepše – si že slišal ali slišala za Parisovo sodbo?), pa je s ponosom nosila vzdevek »kravjeoka«.

V krščanstvu je v ospredje stopil voliček. Cenili so njegovo delavnost, vzdržljivost in potrpežljivost. Pojavlja se celo kot simbol enega od štirih evangelistov (Luka). Še pomembnejšo vlogo pa ima govedo v hinduizmu, saj ga častijo kot sveto žival.

Petulini slavni sorodniki:

Ena najbolj znanih kravic povzroča tudi največ nesporazumov: ne, krave navadno niso vijoličaste barve! Samo Milka je taka. Je pa med njimi še kar nekaj ljubkih, blagih in milih. Če imate radi Walta Disneyja, verjetno poznate njegovo kravico Belko (ali Carabelle). Številnim se je v srce usedel zasanjani bikec Ferdinand, ki ga bolj kot bikoborbe zanima duhanje cvetlic, marsikdo pa je z veseljem spremljal radovedno kravico Katko (Connie), ko je odkrivala svet. V devetdesetih letih prejšnjega stoletja je bila priljubljena satirična, nadrealistično navdahnjena risanka *Cow and Chicken (Krava in piščanec)*, v kateri v vlogi sorojencev nastopata cinični piščanec in optimistična, dobromisleča krava. Seveda se krave pojavljajo tudi v ljudskem izročilu; okoli čudežne krave se denimo suče belokranjska ljudska pravljica z naslovom, hja, *Čudežna krava*.

Pesem o Petuli

Petula, Petula,
ti si men tok kul, a,
jaz sem sam en mulc, a,
ti pa nisi mula! *(Tvoja mama ni kobila in očka ni osel.)*
Se svetiš kot čebula,
zato mi gre kar na jok.
Se bova poročila? In imela sto otrok?
Od tebe ni lepše kravice,
ko požvečiš malo travice.
Tvoj smrček je mehak kot žamet *(zelo mehko blago)*,
tvoj srček spravlja me ob pamet,
tvoje oči so kot dva televizorja,
kjer si žena ... Gromskega konja,
in jaz sem Gromski konj,
ti si ona, jaz sem on ... *(to ponovim večkrat)*

Tvoji lasje so kot živa meja *(meja med sosedi, ki je živa)*,
gosta, mehka zimska odeja,
kamor zlezem, ko o tebi sanjam
in se ti kot princ princesi priklanjam.

Tvoja kopita so
čudovita,
zmagovita,
skokovita ... so
tvoja kopita!

Tvoji beli zobje
so beli listi za mé *(za mene, vprašal mamo)*,
kamor pišem tele pesmice,
da se stisnem ti na ustnice ...
(nadaljujem jutri)

Ariol

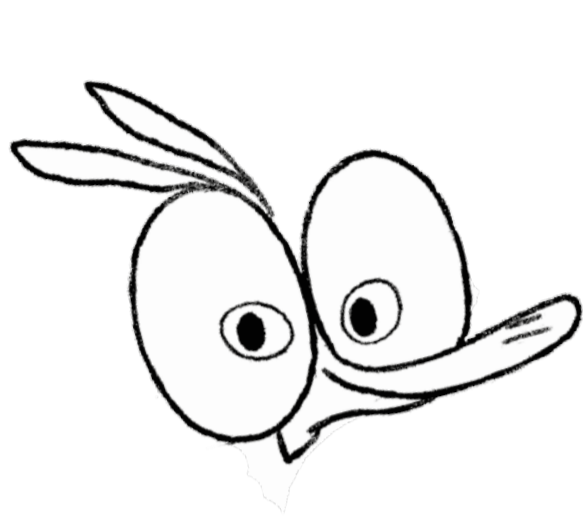
Konj pripada rodu in družini konjev in je predstavnik rodu lihoprstih kopitarjev. Je torej, kot smo že omenili, kar najbližji oslov sorodnik.

Podobno kot pes tudi konj človeka spremlja že zelo dolgo – a ne ves čas kot domača žival. Na jamskih poslikavah v Lescauxu (nastale so okoli 16 tisoč let pred našim štetjem) je konj upodobljen kot lovna divjad in totemska žival (torej živalski vodnik, ki posameznika ali skupnost navdaja s svojo močjo). A tudi kot delovna, bojna, vprežna in jezdna žival se s človekom družijo že več tisočletij. Ker je v vsem tem času za nas odigral toliko različnih vlog, je njegova simbolika zelo raznolika. Povezujemo ga s hitrostjo, močjo, divjostjo, svobodo, tudi z ljubezensko slo in plodnostjo, po drugi strani pa z zvestobo in delavnostjo (kadar res trdo delamo, »garamo kot konj«). Ker so na njem pogosto jezdili plemenitniki in vladarji, je postal simbol ponosa, celo napuha. Če nam gre dobro, to radi opišemo z besedno zvezo »biti na konju«. Nasploh pa je simbolika te živali precej odvisna od njene barve. Grški filozof Platon je na primer uporabil prisposodbo, v kateri je človekovo dušo opisal kot voz, ki ga vlečeta dva konja – črni in beli. Medtem ko beli konj voznika (ta predstavlja razum) uboga in vleče v pravo, zeleno smer, se mu črni nerazumno upira in išče zgolj užitek. Na bledem (ne belem!) konju pa v mitologiji in umetnosti dostikrat prijezdi smrt.

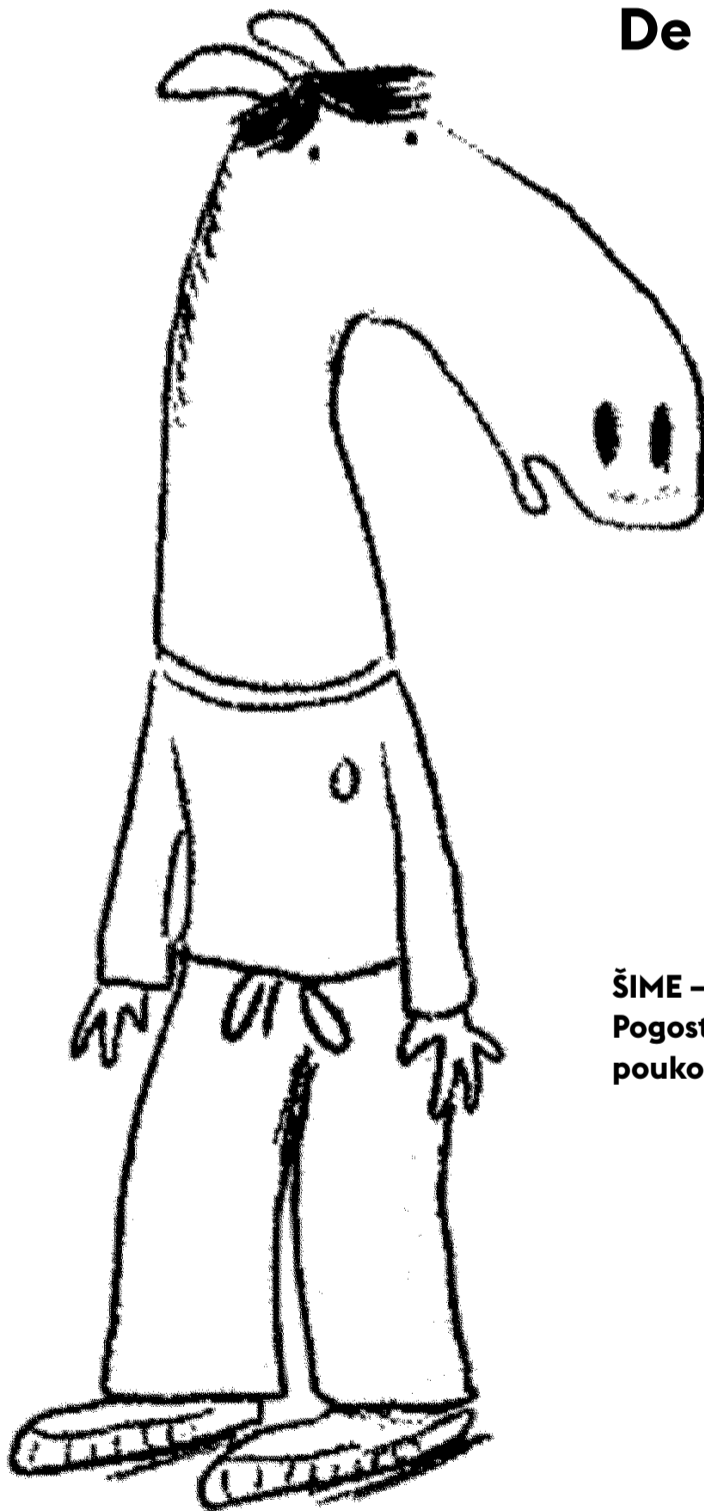
Šimetovi slavni sorodniki:

Morda najznamenitejši konj v zgodovini pravzaprav sploh ni pravi konj: to je Trojanski konj – lesena, votla skulptura, ki so jo Grki uporabili, da so se pritihovali v Trojo in tako z zvijačo končali desetletno vojno. Mimogrede, trik so si sposodili tudi Brdavs iz zgodbe o Vikeju Vikingu. Veliko je znamenitih konjev božanstev in junakov: na krilatem Pegazu je Perzej odjezdil na pomoč ugrabljeni Andromedi, Bukefal pa je nosil Aleksandra Velikega. Konj je nepogrešljiv spremljevalec Pike Nogavičke, kobilica našega Martina Krpana, manj pa je takih, ki v zgodbah, filmih ali pesmih zasedajo osrednje mesto. Med njimi so Bela griva, divji konj, ki v romanu in na filmu splete tesno prijateljstvo z dečkom; divji žrebec Spirit, mustang v ameriški preriji iz istoimenskega animiranega filma; ali žrebec Joey, katerega pot po Evropi, ki jo je razdejala prva svetovna vojna, je v romanu *Grivasti vojak* opisal Michael Morpurgo, na film pa jo je prelil znameniti režiser Steven Spielberg. Med redkimi konji, ki so spregovorili, sta Mr. Ed iz istoimenske humoristične serije iz šestdesetih let prejšnjega stoletja in Disneyjev Horacij (Horace Horsecollar), eden najboljših prijateljev Mikija Miške. Seveda pa število močno poskoči, če upoštevamo družčino iz risank serije *Moj mali poni...*

Tole je pa Šime. Najbolj zaspan konj na svetu. Mama pravi, da sem jaz, čeprav sem osel, dosti bolj podoben Gromskemu konju kot Šime.

Prav, učitelj
De Muskla.

ŠIME – konj. Len in vedno zaspan. Pogosto zadrema kar med poukom ali celo med odmorom.

To je naš učitelj telovadbe,
gospod De Muskla ali gospod
Pravzaprav, kot mu včasih rečemo,
hehe. Ampak samo kadar ga ni
zraven, saj bi se sicer razjezil.

Pozdravljeni,
gospod Prav...
khem ... De Muskla.

Šime, jutri pridi ponovit
skok, pravzaprav. Še vedno
pravzaprav prenizko
skačeš!

GOSPOD DE MUSKLA –
petelin. Razmeroma
strog učitelj telovadbe,
ki (pre)pogosto izreče
besedico »pravzaprav«.

PETELIN
Gallus gallus domesticus

Petelin je samec domače kokoši, in tako se imenuje tudi njihov skupni rod: kokoš. Kokoši sodijo v družino kur in razred ptičev. Poleg muhe je petelin edini v Ariolovem ožjem krogu, ki ni sesalec. Je pa, za razliko od nje, vsaj vretenčar.

Kokoši so med najbolj razširjenimi domačimi živalmi. A podobno kot pri kozi in kozlu ali kravi in biku tudi petelina doživljamo drugače kakor kokoši. Te veljajo za trapaste (če komu rečemo, da ima kurje možgane, si o njegovi pameti gotovo ne mislimo nič dobrega), vendar nam je pri njih všeč vsaj to, da pozorno pazijo na svoj zarod – zato takrat, kadar je kdo zelo zaščitniški in skrben, pravimo, da nad nečim (ali nekom) »bdi kot koklja nad jajci«.

Pri petelinu pa se najprej spomnimo na njegovo kikirikanje ob zori. Ker je torej glasnik sončnega vzhoda, je bil že v antiki sveta žival Apolona, boga sonca. V krščanstvu pa je postal simbol Kristusa, ki naznanja rojstvo nove vere. Zato so ga pogosto postavljali na cerkvene zvonike. Ker je tam vzbujal vtis stražarja, ki varuje pred nesrečami, se je razširil še na slemena hiš.

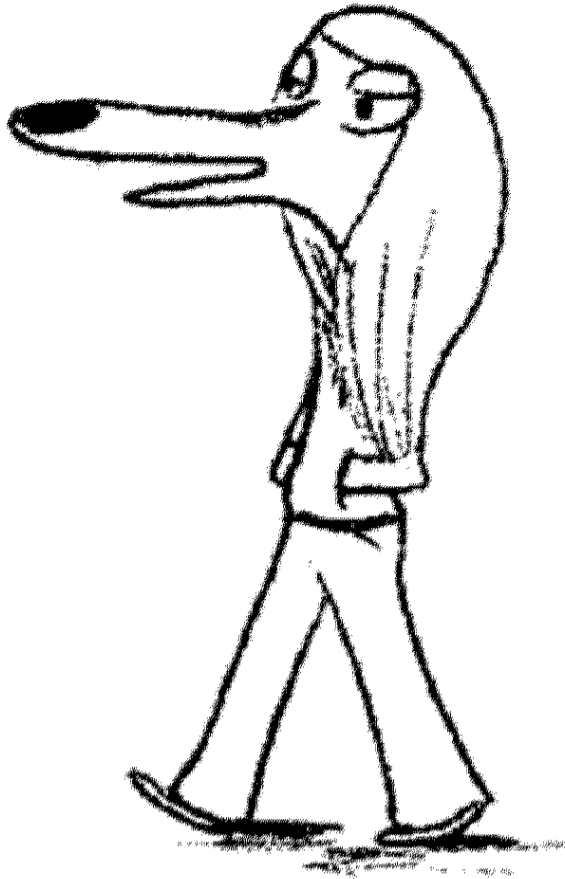
Zaradi močnih krempljev, žareče rože (rečemo ji tudi greben), ostrega kljuna in ponosno usločenega repa se zdi že na prvi pogled bojeviti. Kot da bi se tega tudi sam zavedal, oblastno postopa naokoli ali se kam povzpne (nič ne dé, če na kup gnoja ali komposta). V jeziku se je to prelilo v izraz »peteliniti se« ali v besedno zvezo »kot petelin na gnoju«. Toda v resnici se zna petelin dobro zravšati. Zato so bili po svetu dolgo priljubljeni petelinji boji, vendar so danes zaradi krutosti večinoma prepovedani.

Petelina danes poznamo tudi kot simbol Francije – do te povezave je prišlo zaradi zvočne podobnosti. Kot si videl ali videla zgoraj, se petelinu po latinsko reče *gallus*, predniki Francozov pa so (kdor je kdaj bral *Asteriksa*, to dobro ve) ... Galci.

Slavni sorodniki gospoda de Muskle:

Eden od njih (no, mogoče je do danes že malce utonil v pozabo) je povezan prav z omenjenim »galskim petelinom«: to je Footix, maskota svetovnega nogometnega prvenstva, ki je leta 1998 potekalo v Franciji. Med bodočimi petelinčki (saj je še piščanček) je neboljani Kalimero, junak istoimenske risanke. V zlatem obdobju ameriške animacije (nekako od 1928 do 1972) je bil med junaki serije risank *Looney Tunes* tudi velik bel petelin; že pri kravi smo omenili risanko *Cow and Chicken*, bolj sveže, iz tega stoletja, pa so sijajne *Kokoške na begu*, ki pod vodstvom ameriškega »letečega petelina« Rockyja bežijo z nič dobrega obetajoče kokošje farme. Petelin seveda ni tuj niti pravljicam: oslu, psu in mački dela družbo kot četrti član Bremenskih godcev, v Afriki denimo poznajo pravljico *Čudežni petelin*, v kateri beli petelin lastnikom prinaša slavo in bogastvo, v slovenskem izročilu pa najdemo pravljico *Boter petelin in razbojniki*, ki se poigrava s petelinjo strahopetno in pogumno naravo, ali basen Dragotina Ketteja *Petelin in kokoš*.

Tamle gre Naftalina. Lepe dolge lase ima, ampak Petulini kodrčki so še lepši.

PES
Canis lupus familiaris

Domači pes je pravzaprav (udomačena) podvrsta volka, in družino, imenovano psi, si deli z volkovi, lisicami, kojoti in šakali. Vsi skupaj spadajo v red zveri.

Pes velja za človekovega najboljšega prijatelja. To sožitje je lepo ovekovečil angleški pesnik lord Byron v pesmi, ki jo je dal vklesati na nagrobnik svojega poginulega novofundlandca. Sklenil jo je z verzoma: »Prijatelju v spomin ta grob stoji; / le enega imel sem – tu leži.«

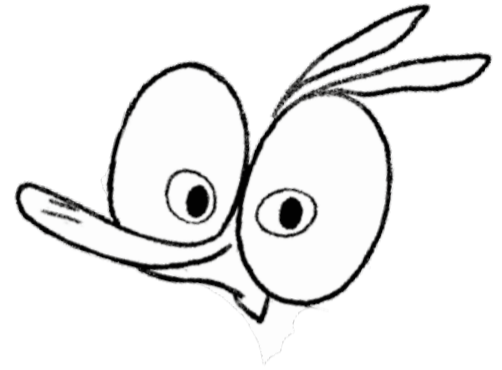
Pes nam torej pomeni nekaj pozitivnega. Povezujemo ga z zvestobo, vdanostjo, brezpogojno ljubeznijo. In z bistroumnostjo, saj ga je z dresuro moč naučiti številnih umetnij. Imamo ga za varuha in zaščitnika – tudi v resnici s človekom sodeluje kot reševalni ali policijski pes, marsikateri pa je vdan in zanesljiv vodnik za slepe. Poleg tega se psi vse bolj uveljavljajo kot terapevti – živalski pomočniki, ki marsikomu pomagajo odpraviti ali omiliti različne motnje.

Ker pes človeka čisto od blizu spremlja že od pradavnine (res, pse smo ljudje udomačili najprej in naše tovarništvo sega več deset tisoč let v zgodovino, še v čase nabiralništva), je na svoji koži dostikrat izkusil tudi našo temno plat. Deležen je bil mučenja in brezvestnega ravnanja – od tod reki kot »pretpsti kot psa«, »poginiti kot pes«, »imeti pasje življenje« in podobni.

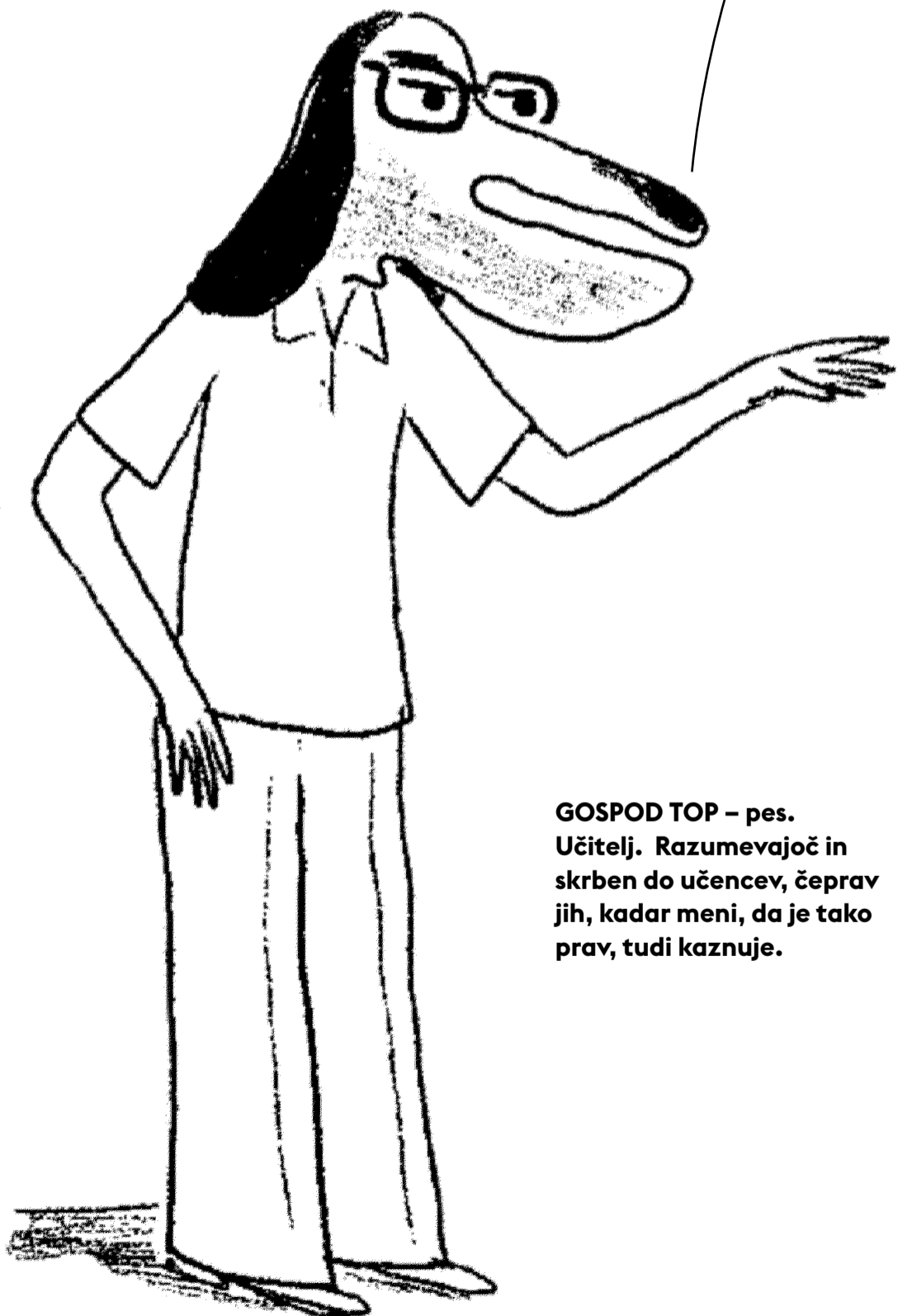
Hkrati pa ljudje nismo nikoli povsem pozabili na pasjo »zverinsko« naravo. Tako mitologije različnih ljudstev poznajo pse (največkrat črne), ki so utelešenje peklenščka in temnih sil, podzemno kraljestvo starih Grkov pa je stražil troglavi pes Kerber. Bil je prijazen z dušami pokojnih, ki so v njegovo kraljestvo prihajale, a gorje tisti, ki bi ga poskusila zapustiti!

Naftalinini in Topovi slavni sorodniki:

Ah, toliko jih je, da človek ne ve, kje začeti! Pa poskusimo doma ... Znamenit je film *Sreča na vrvi*, v katerem je utelešenje sreče iz naslova dobrodušni novofundlandec Jakob. Več kot desetletje nas je razveseljeval radovedni Taček s televizijsko oddajo, v kateri je otrokom predstavljal nove pojme. Vsi poznamo tudi kuža Pazija iz pesmice. Nekateri najbolj znani psi v svetu risank in stripov so filozofski Snoopy, Disneyjevi Pluton, prikupno trapasti Pepe (Goofy), dalmatinca Pongo in Perdita (in 99 članov njunega podmladka) ter Dama in Potepuh. Tu sta še Scooby-doo, ki s svojo klapo raziskuje skrivnostne pojave, in Maksipes Fik, ki je rasel in rasel in rasel, da zdaj živi v hiši, veliki kot hlev. (Seveda nismo našli vseh – gotovo se jih lahko spomniš še cel kup!). Med »večnimi« pa moramo omeniti Lassie, škotsko ovčarko, ki je (bila) tako priljubljena, da z njenim imenom radi poimenujemo kar vse predstavnike te pasme, in junaškega Rin Tin Tina, ki je v dvajsetih letih prejšnjega stoletja (u, že skoraj pred sto leti!) postal prva prava pasja filmska zvezda. Še svež je animirani film *Otok psov* z vrsto očarljivih pasjih junakov; v njem se je psu kot najboljšemu človekovemu prijatelju poklonil režiser Wes Anderson.

NAFTALINA – psička. Zelo urejena in fina. Petulina najboljša prijateljica. Pri pouku vedno sedita skupaj.

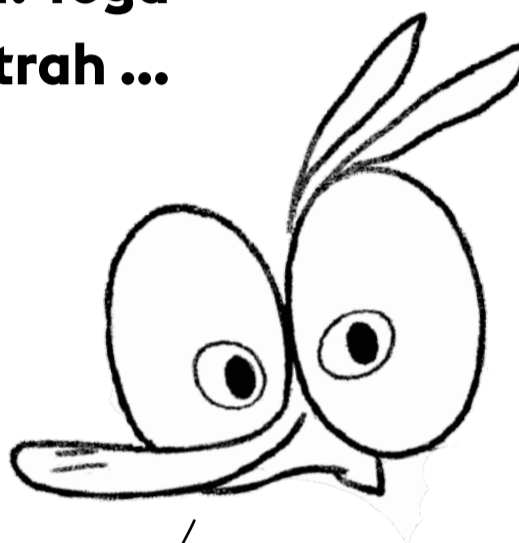

GOSPOD TOP – pes. Učitelj. Razumevajoč in skrben do učencev, čeprav jih, kadar meni, da je tako prav, tudi kaznuje.

Pri vratih pa nas čaka učitelj Top, naš razrednik.

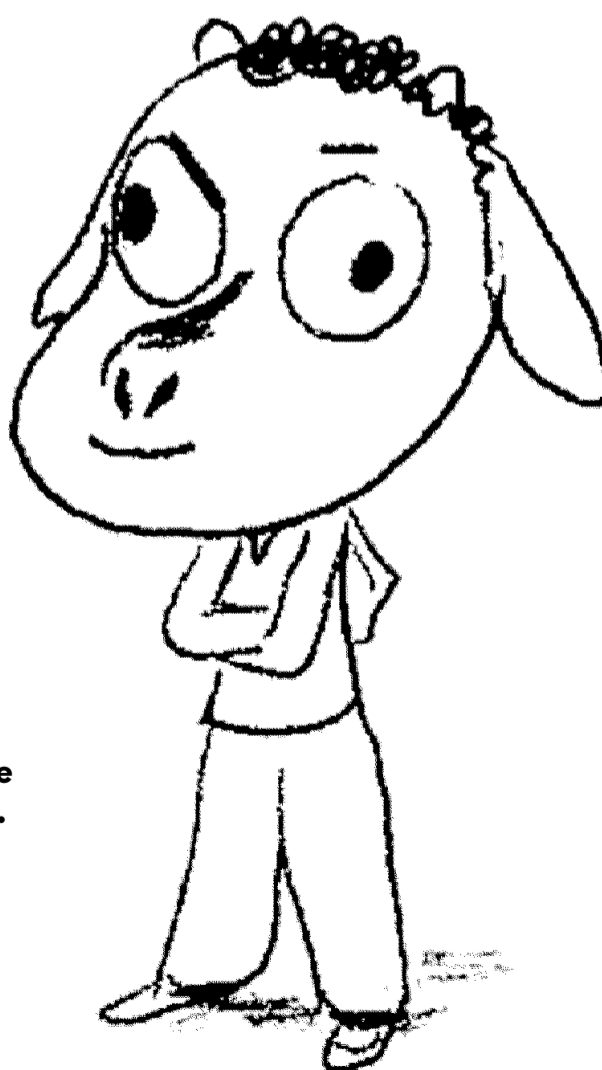
Ariol, odmora je konec! Pridi, danes boste v razredu predstavili referate.

Že grem, gospod Top!
Ojej, nazaj k pouku moram. Tega referata me je pa kar strah ...

To je Fufi, moj sošolec. Vedno koga zafrkava.

Ariol je v Petulo,
Ariol je v Petulo!

FUFI – kozliček. Rad je zbadljiv, ni pa zloben.

KOZA
Capra aegagrus hircus

Domača koza je udomačena podvrsta divje, sodi v rod koz, družino votlorogov in red sodoprstih kopitarjev, tako kot govedo in prašiči.

Morda ni živali, pri kateri bi se simbolika tako razlikovala glede na to, ali govorimo o samici ali samcu. Koza je v slovenščini skoraj sinonim za neumnost, in danes je to lastnost, ki jo najbolj povezujemo z njo. V antiki pa so, nasprotno, hvalili njeno bistrost in jo spoštovali. Koza Amalteja naj bi po izročilu namreč varovala in dojila malega Zeusa (in ta je pozneje postal vrhovni grški bog – se še spomniš lepe kravjeoke Here, njegove žene?), ko ga je mati Rea skrila pred očetom Kronosom, ki ga je hotel umoriti.

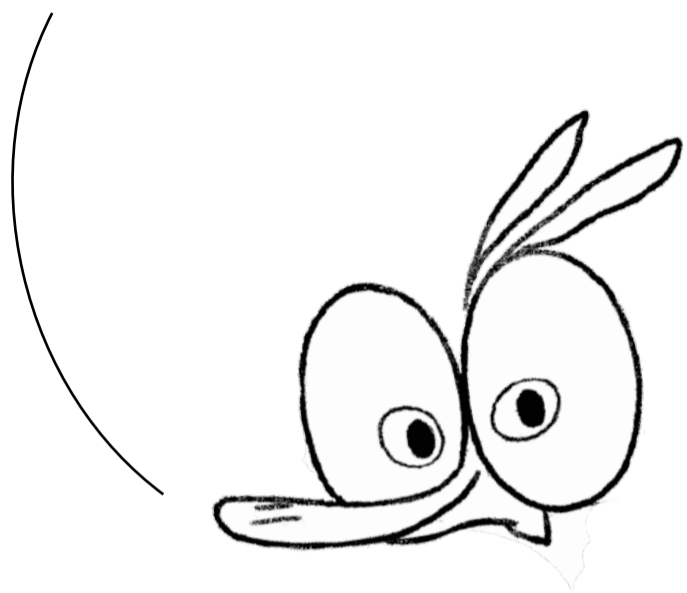
Kozla pa se po drugi strani drži predvsem eno: je simbol nečistosti, pohote in razbrzdanosti. (Uf, kar težke besede, kajne? To pomeni, da naj bi mu šle po glavi samo samice in da jih kar naprej naskakuje.) V antiki so zato s kozjimi nogami in rogovi upodabljali zlasti Dionizove spremljevalce satire in boga Pana, ki so vsi sloveli po divji sli in razuzdanosti. (Se pravi, tudi njim so šle po glavi v glavnem punci. In vino, saj je bil Dioniz bog vina.) Od tod so podoba privzeli kristjani, ki so s kozjimi parklji »okrasili« zla, negativna bitja. Pomisli samo na hudičke (celo rečemo jim parklji!), ki delajo družbo svetemu Miklavžu, da samega peklenščka niti ne omenjamo. Pozneje se je začel kozel pojavljati tudi kot jezdna žival ali spremljevalec čarovnic.

Po drugi strani pa poznamo »grešnega kozla«. Izraz izvira iz Svetega pisma in danes pomeni človeka, ki mu drugi pripisujejo krivdo za stvari, ki jih ni zagrešil, da bi tako »oprali« sebe.

Fufijevi slavni sorodniki:

Marsikdo se bo najprej spomnil sedmih kozličkov, ki so se v pravljici po zaslugi najmlajšega obranili volka. Znana je tudi norveška ljudska pravljica o treh kozlih Gruff: dedek, očka in sin kozel ob prečkanju mostu pretentajo trola, pri čemer se izkažeta njihova trmasta narava in moč, ki se skriva v rogovih. V seriji klasičnih ameriških risank *Looney Tunes* nastopa kozliček, ki je tako lačen, da na koncu sne še luno. Backu Jonu na kmetiji marsikakšno zagode trmasti in zaletavi Kozel, slavnega kozla pa imamo tudi v slovenskem izročilu: Lisec mu je ime in je postal predmet znamenite *Kozlovske sodbe v Višnji gori*, ki jo je napisal Josip Jurčič. Veš, na kaj so ga obsodili? Slikanica je gotovo na voljo v knjižnici, če ti je dovolj zgodba brez slik, pa jo najdeš na Wikiviru.

Se vidiva spet v zgornji dvorani Mladinskega, kjer lahko izveš še več o meni in mojih prijateljih. Pridi, prav lepe dogodivščine nas čakajo!

GROMSKI KONJ – super konj.
Glavni junak iz Ariolovega
najljubšega stripa in risanke.

O Ariolu

Izjemno plodovita francoska ilustratorja in pisca Emmanuel Guibert in Marc Boutavant sta avtorja stripovskih zgodbic o modrem osličku Ariolu. V francoščini se jih je od leta 1999, ko je Ariol s strani časopisa *J'aime lire* (*Rad/-a berem*) prvič pokukal v svet, nabralo že za štirinajst knjig.

Ariolove zgodbe vključujejo predstavnike vseh generacij in likov ne slikajo črno-belo, zato se z njimi zlahka poistovetimo. Kot skoraj vsak mulc ali mula ima tudi Ariol najboljšega prijatelja – pujsa Ramona, najljubšega junaka – Gromskega konja, veliko ljubezen – kravico Petulo ... Hodi v šolo, sanja in sanjari, raziskuje, sprašuje, poskuša razumeti, skratka Ariola spremljamo v vsakdanjih situacijah, ki pa niso naslikane popreproščeno, temveč živo, iskreno in humorno. Zgodbe so zato tople, živahne in duhovite, poante pa odpirajo možnost za pogovor doma ali v šoli.

Ariol je že pred časom postal tudi junak risane serije, režiser naše predstave Matjaž Pograjc pa stripovsko podobo preslikuje na oder, kjer bodo stripovske okvirčke nadomestila platna, negibno sliko veskozi spreminjajoč se video in bomo namesto sličic na papirju spremljali igralce – živa telesa, ki bodo razigrano potovala skozi Ariolove zgodbe in tkala gibalno premetanko otroških lumparij.

O avtorjih

Marc Boutavant (1970)

je ilustrator in avtor mladinske literature in stripov. Uvrščajo ga med pripadnike nove generacije striparjev, kjer mu družbo delajo številni znani in uveljavljeni ustvarjalci devete umetnosti, kakor tudi rečemo stripu. Za Boutavanta je značilna živobarvna in ekspresivna risba. Z otroško stripovsko serijo *Mouk*, v kateri je ustvaril samosvoje živalsko kraljestvo, in *Ariolom* je postal prava francoska ikona, ki svoje znanje pogosto radodarno deli na otroških in umetniških delavnicah.

Emmanuel Guibert (1964)

je izjemno plodovit ilustrator in pisec stripov za otroke in odrasle. V svoji delih se ukvarja z zelo različnimi temami, od druge svetovne vojne, Zdravnikov brez meja in Afganistana do domišljjskega sveta in vsakdanjih otroških skrbi in dogodivščin. Dobil je več pomembnih nagrad, nazadnje, leta 2017, nagrado Renéja Goscinnyja za svoje delo v celoti.

Matjaž Pograjc (1967)

je režiser, ki je najprej študiral računalništvo, potem pa opravil sprejemne izpite na AGRFT. Leta 1990 je ustanovil skupino Betontanc, ki je s svojimi (sprva predvsem gibalnimi) predstavami takoj osvojila ljubitelje gledališča pri nas in v tujini. Od leta 1993 je zaposlen v Mladinskem, režira pa tudi drugod. Njegove predstave so prepotovale skoraj ves svet in bile nagrajene doma in v tujini. Pod njegovim režijskim vodstvom so na odru zaživel tudi številni otroški junaki, med njimi Peter Pan, Oliver Twist, Medved Pu, Alica v čudežni deželi in Peter Zajec. Matjaž je neutruden inovator, ki se ne zadovolji z že vidnim in rad poseže na še neraziskana področja. V svojih uprizoritvah pogosto povezuje gledališče in film, raziskuje možnosti, ki jih ponujajo video projekcije, v zadnjem času pa ga navdihuje športno gledališče. Pomembno vlogo v njegovih stvaritvah – tako bo tudi v *Ariolu* – praviloma igrata glasba in gib.

Slovensko mladinsko gledališče
Vilharjeva 11, 1000 Ljubljana
T: + 386 (0)1 3004 900
F: + 386 (0)1 3004 901
info@mladinsko-gl.si
www.mladinsko.com

Svet Slovenskega mladinskega gledališča:
Nataša Sukič – predsednica, Semira Osmanagić,
Katarina Stegnar, Janez Žagar, Ana Železnik

Strokovni svet:
mag. Maruša Oblak – predsednica, Tatjana Ažman,
Tomaž Gubenšek, dr. Bojana Kunst, Blaž Šef

Direktor: Tibor Mihelič Syed
Umetniški vodja: Goran Injac
Režiserja: Matjaž Pograjc, Vito Taufer
Dramaturginja: Urška Brodar
Vodja trženja in odnosov z javnostmi: Helena Grahek
Asistentka trženja in odnosov z javnostmi: Katarina Košir
Lektorica: Mateja Dermelj
Strokovna sodelavka: Tina Malič
Tehnični vodja: Dušan Kohek
Vodja projektov: Dušan Pernat
Vodja koordinacije programa: Vitomir Obal
Tajnica gledališča: Lidija Čeferin
Računovodkinja: Mateja Turk
Knjigovodkinja: Tina Matajč
Prodaja vstopnic: Gabrijela Bernot, Sanja Spahić

Predstava je nastala s podporo Ministrstva za kulturo RS.
Ustanoviteljica Slovenskega mladinskega gledališča je
Mestna občina Ljubljana.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Mestna občina
Ljubljana

LJUBLJANA
ZELENA
KULturna hiša

LJUBLJANA
ZVEZDA
Kulturna hiša
Organizacija Zvezdenih
narodov za izboljšanje
znanosti in kulture
Univerzno
kongresno mesto
od 2015

Gledališki list Slovenskega mladinskega gledališča –
sezona 2018/2019

Številka 3

Januar 2019

Izide ob vsaki premieri

Izdalo Slovensko mladinsko gledališče

Za izdajatelja Tibor Mihelič Syed

© Vse pravice pridržane

Uredništvo: Urška Brodar, Mateja Dermelj, Helena Grahek,

Goran Injac, Tina Malič, Tibor Mihelič Syed

To številko uredile: Urška Brodar, Katarina Krapež, Tina Malič

Lektorica: Mateja Dermelj

Oblikovanje: Mina Fina, Damjan Ilić, Ivian K. Mujezinović –

Grupa Ee

Tisk: Fotoprospekt, d. o. o.

Naklada: 400 izvodov

**I
S
S
N**

**2
2
3
2
-
2
0
1
9**